

N.Y.C. TIME

זמן הדלקת נרות - 7:32

סוף זמני ק"ש - 8:58

- 9:34

סוף זמן תפלה - 10:42

דף היומי לש"ק: קידושין ו'

בס"ד, עש"ק פ' שופטים - פרק ו' - שנת תשפ"ג לפ"ק

פרשת שופטים

מי מל בנו לשמי עד שלא נתתי לו בן. מי עשה לפני מעקה עד שלא נתתי לו גג. מי עשה לי מזווה עד שלא נתתי לו בית. מי עשה לי סוכה עד שלא נתתי לו דמים. מי עשה לי ציצית עד שלא נתתי לו טלית. מי הפריש לי פאה עד שלא נתתי לו שדה וכו'.

הרי שקביעת מזווה על הבית היא מעין הבעת הכרת הטוב להקב"ה על שנתן לו בית, ומי שאין בכוחו לקבוע את המזווה על הבית שנתן לו הקב"ה, הרי זה גורם עגמת נפש עצומה לנפש עדינה.

והנה, עה"פ: "מי האיש אשר בנה בית ולא חנכו" איתא בתרגום יונתן: מן גברא דבנא ביתא חדתא ולא קבע בי' מזוזתא לשכללותי' [לשון השלמה וכילוי הבניין]. וכדי שלא יצטער על החשש שלא יהי' ביכלתו לקבוע בו מזווה ולהביע הכרת הטוב להקב"ה על שנתן לו בית, מצווה לשוב מעורכי המלחמה.

"ונגשו הכהנים בני לוי כי במ בחר ה' אלקיך לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם יהי כל ריב וכל נגע" (כא:ה). בספר משלחן גבוה מובא: ביאר הגאון רבי יעקב גוונטהייט אב"ד ורשא, שאכן הכהנים אשמים בעקפי'ן בכל ריב ותקלה בישראל, משום שלא בירכו בכוונה ברכת כהנים, אשר כל עיקרה ברכת השלום. זהו שנאמר "ועל פיהם" - שברכו רק בפה, מהשפה ולחוץ בלבד, לפיכך חייבים הם להתפלל באותה שעה "כפר לעמך ישראל".

בענין דיני עדות השייכים לאמירת "ויכולו" לבילי שבת

(נמשך משבוע שעבר)

בשו"ע (או"ח סי' רס"ח סעי' ז') נפסק: חוזרים לומר 'ויכולו' וכו' ואומרים אותו בקול רם ומעומד.

ובט"ז (סק"ה) איתא: ומעומד - לפי שבזה אנו מעידים להקב"ה במעשה בראשית, ודין העדים בעמידה. וסיים הטור: ואומרים אותו (ביחיד) [ביחד], ועל כן נראה לי דיחיד המתפלל אין חוזר לומר ויכולו, דאין עדות ליחיד, ועדה שלימה בעינן להעיד להקב"ה, והיינו עשרה ואם ירצה יחיד לאומרה, לא יתכוין לשם עדות, אלא כקורא בתורה, וכן נראה לענ"ד.

ועיין בפמ"ג במ"ז (סק"ה) שכותב: והא דשבת (ק"ט): אפילו יחיד האומר נעשה שותף, מיירי בתוך התפילה, אבל לאחר התפילה - לא, מאחר דכתב הטור: ואומרים "ביחד". ואל"י רבה (אות י"ד) כתב, לטעם ראשון, משום יו"ט אחר שבת צ"ל: שחל בשבת (שאין אומרים 'ויכולו' בתפלה) יש ליחיד לומר אותו, אבל לא בעמידה.

"לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך אשר תעשה לך" (שז:כא). בספר שי לתורה איתא: יעוין בגמ' (סנהדרין ז.), אמר ריש לקיש, כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשרה בישראל, ע"כ. ובביאור הדבר שדימו חז"ל דיין שאינו הגון לנוטע אשרה, אמר מרן הגר"ח זצ"ל כי סתם ע"ז יש לה היכר, וכל מי שרואה פסל וכדומה, יודע כי "עבודה זרה" לפניו, ויודע להתרחק ממנה.

לא כן אשרה, בחיצוניותה אין כאן אלא עץ רענן ויפה, אלא שפנימיותה "עבודה זרה". הוא הדין דיין שאינו הגון, הרי למראית עין הוא לבוש איצטלא דרבנן, אלא שבפנימיותו הוא מושחת ומטעה את הרבים.

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל אבן האזל ביאר הדבר באופן אחר. דהנה רש"י פי' על הפסוק הנ"ל: אזהרה לנוטע אילן ולבונה בית בהר הבית. והוא כי היופי של מקום המקדש צריך להיות פנימי ועילאי. יופי הנובע מקדושתו ולא מהידור חיצוני. ואם לא די לך בקדושת המקום, אלא אתה רוצה ליפותו בעיטור חיצוני, סימן שאתה מיקל בנוי הקודש הנובע מתוך תוכו.

ולכן אמרו חז"ל, כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו נוטע אשרה אצל המזבח - אם ממנים דיין שבהתנהגותו המוסרית בתורה ויראה "אינו הגון", אלא יש בו מעלות חיצוניות, הרי זה כאילו נוטע אשרה אצל המזבח, שבמקום יופי פנימי של תורה ויראה, בא הידור חיצוני.

"מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו ילך וישוב לביתו, פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו" (כא:ה). ופירש"י: "ולא חנכו" - לא דר בו. חנוך לשון התחלה. "ואיש אחר יחנכנו" - ודבר של עגמת נפש הוא זה.

והקשה המהר"ל בגור ארי' (מובא בשפתי חכמים השלם): ואם תאמר, די בזה שימות במלחמה, ומאי נפקא מינה אם אחר יחנכנו או לא. ויראה, משום שיש אדם שבביל שאחר יקח את שלו חלש דעתו עליו, כמו שפירש רש"י: "ודבר של עגמת נפש הוא", ובשביל חלש דעתו איתרע מזל' ומת במלחמה ודבר זה גורם המיתה, ולפיכך תלה המיתה ב"איש אחר יחנכנו" - כי זהו גורם המיתה.

ושמא יש ליישב קשיית הגור ארי' [די בזה שימות במלחמה, ומאי נפקא מינה אם אחר יחנכנו או לא] בהקדם דברי המדרש המובא בילקו"ש בפ' אמור עה"פ "שור או כשב" (כב:ז), שדרשו: עתידה רוח הקודש [יש גורסים: בת קול] להיות מפוצצת [מצפצפת] בראש ההרים ואמר, כי מי שפעל עם קל יבוא ויקח שכרו וכו'. "מי הקדימי ואשלם" (איוב מא:ג) - מי קילס לפני עד שלא נתתי לו נשמה.

ובמג"א (סק"י) איתא: ומעומד - מפני שהעדים צריכין להעיד ביחד ומעומד לפיכך צריך שיעמדו ויאמרו אותו ביחד (טור). וצריך עיון, דבחור"מ (סי' כ"ח סע' מ"ט) כתב דכל עד אומר בפני עצמו, עיי"ש. וצריך לומר כמו שכתב הסמ"ע (סי' כ"ח ס"ק ל"ז) דאחר שאמר כל אחד בפני עצמו, חוזרים ואומרים ביחד. ומ"מ למסקנא לא קאי הכי בסמ"ע. וי"ל דמ"מ עבדינן כתנא קמא, עיי' בגמ' (סנהדרין ל.) [פ"י המחזה"ש דס"ל דצריכים להעיד שניהם יחד וכו' ואע"ג דקיי"ל בדיני ממונות כר' נתן (החולק על ת"ק) מ"מ בעדותנו הנוגע לכבודו יתברך מחמירים לצאת אף אליבי' דתנא קמא דצריכים להעיד יחד].

ועיין בפמ"ג (א"א סק"י) שכתב להסביר למה מחמירים כאן כתנא קמא המצריך שיעידו שניהם יחד: ובאר"ר [מבואר ד]עדידי נפשות אפשר בעי ביחד, והך כנפשות דמיא, שהתחייבו למחללי שבת מיתה.

שוב כתב המג"א: כתב מטה משה (סי' תכ"ט), אם שכח לאמרו בבית הכנסת, יאמר אותו שבקידוש מעומד.

ועיין בפמ"ג (א"א סק"י) שמעורר: ומה שכתב [המג"א] בשם מטה משה, משמע דלא כט"ז, ומ"מ אף למטה משה, אם אמרו בבית הכנסת אין צריך אח"כ לעמוד בויכולו [בקידוש], ומ"מ העולם נוהגין לעמוד בקידוש בויכולו.

ועיין בביה"ל (ד"ה ומעומד) בשם הפמ"ג דיש למהר בתפילתו כדי לומר ויכולו עם הצבור ולפחות יאמר אותו בשנים [יחד עם עוד אדם] כדי לצאת דעת תנא קמא בסנהדרין דצריכים להעיד שניהם ביחד כדכתב המג"א.

אמנם החזון איש (או"ח סי' ל"ח אות י') כתב דאין למהר בתפילתו כדי להדר לומר ויכולו עם הצבור, משום דעיקר מעלת ויכולו הוא יוצא בתפילת עמידה שאומר עם הצבור, ואינו אלא הידור בעלמא לומר ויכולו אחר התפילה ולא הוזכר בגמרא, ואילו מעלת המאריך בתפילתו נתבאר בגמ', ולכן אין ראוי לקצר בשביל זה. ואפילו ביום טוב אין ראוי לקצר כיון דלא הוזכר בגמ' שיאמר בציבור. ומיהו, מלשון הגמ' (שבת קי"ט): "אפילו יחיד המתפלל צריך לומר ויכולו" - משמע דבציבור עדיף, וצריך עיון, עכ"ל. [ואינו ברור אם הסתפק החזון איש רק ביו"ט שחל בשבת או על כל השבתות].

ועל מה שכתב המ"ב שיש לומר ויכולו בשנים, ג"כ חלק החזון איש דאין לנו לחדש דברים ואין להדר אחר שנים, דלא מצינו בפוסקים הידור של שנים, ויש לחוש דמיחזי כמעמיד עדים על מעשה בראשית [ועיין בשו"ת או נדברו (חי"א עמ' קל"ב) שכתב שהשמועה שהחזון איש חזר בו אינה נכונה].

ועיין באורחות רבינו (ח"ד עמ' קס"א) דאיתא שם: בשנים האחרונות מור"ר [בעל הקהלות יעקב] זצוק"ל התפלל ביחידות בביתו מפאת חולשתו [רק בשבת ויו"ט בבקר בשנתיים האחרונות התפלל במנין בביתו]. כליל שבת התפלל ביחידות, ולאחר תפילתו ביקש כל השנים את אחד מנכדיו [נכדו או חתן בתוך] לומר עמו ויכולו. [והיינו כשיטת המ"ב שאומר בתורת עדות שצריך שנים (מ"ב סי' רס"ח ס"ק י"ט). אמנם, מרן זצוק"ל בחזון איש (או"ח סי' ל"ח סק"י) חולק וכו'. ובאמת כל העולם נהג כמשנה ברורה עד חידושו של מרן החזון איש זצוק"ל שחידש כנ"ל. ומור"ר [בעל הקהלות יעקב] נהג כהמשנה ברורה לפני חידושו של החזון איש לכן נראה לכאורה דלא שינה מהנהגתו].

במ"ב הוצאת דרשו (מילואים לח"ג עמ' 12 הערה 39) איתא: ומדברי הגר"א (ס"ז) והמאירי (שבת קי"ט): והשלטי גבורים (שם) הוכיח הגר"ח קניבסקי (שיח השדה ח"ג שבת שם) שאמירת ויכולו לאחר התפילה היא בתורת עדות, וגם יש לאומרה בקול רם ובעמידה. והגר"א

הוסיף שיש גם להדר לאומרה בשנים ולפי זה ראוי למהר בתפילתו כדי לאומרה עם הצבור.

ובספר הלכות שבת בשבת (ח"א עמ' ש"כ, הערה 42) כתב על מה שהחזון איש הרחיק מאד ענין עדות בזה ושיטתו שהעיקר שיאמרו כל הקהל יחד לפרסומי מילתא הלא הוא מבואר בראשונים שהשווהו ממש לעדות ונתנו עליו דין של כובש עדות, וכן הגר"א ומג"א ושאר כל האחרונים השווהו גם לדין צירוף לעדות ולפיכך אף יחיד אומר ומצטרף עמהם. ומש"כ החזון איש דמיחזי כמעמיד עדים על מעשה בראשית, צ"ע דהלא זוהי המצוה להעיד על מעשה בראשית, ומשום חזוק האמונה של המגיד עצמו וקבלת שבת וכמ"ש החזון איש [וכלשונו ויעיד ומה בכך] וזו המצוה להעיד על מעשה בראשית ולקבוע בעצמו חיזוק האמונה וזוהי נחשב לנו כשותפים במעשה בראשית והמעיד עליו נא' וסר עונך וחסאתך תכופר, וכבר אינו כובש עדותו וכמ"ש הראשו' ז"ל, וראה משמרת שבת סי' ה' באורך.

עוד כמה עניינים השייכים לאמירת ויכולו ומובאים במ"ב הוצאת דרשו (סי' רס"ח, הערות 21-24).

ואם כבר אמר ויכולו בבית הכנסת שבו התפלל, ונכנס לבית הכנסת אחר שאומרים בו עכשיו ויכולו, כתב הגר"ח קניבסקי (שאלת רב עמ' שי"ג) שאינו חייב לומר עמהם פעם נוספת ויכולו, אבל אולי טוב שיאמר.

ומטעם זה, לאומרו כשהוא נשען על שולחן וכדו', כתב בשו"ת רבבות אפרים (ח"ד סי' צ"ז אות פ"ז) שמותר, כמו עדים בשעת עדותן שכתב השו"ע (ח"מ סי' י"ז סע' א' וברמ"א) שיכולים להישען על שולחן בשעת עדותן.

והמתפלל שמונה עשרה והתחילו הציבור לומר ויכולו, כתב הגרש"ז אויערבך (מאור השבת ח"א מכתב ט', ובח"ב מכתב כ"א אות ג'), שאם נמצא ב'אלוקי נצור' וכבר אמר לפני כן יהיו לרצון', יכול לומר ויכולו עם הציבור, כיון ש'ויכולו' הוא חלק מהתפילה של ליל שבת, וגם הוא מקיים בכך את הענין של שני עדים, וכן את ההידור של אמירתו בעשרה, וכן מבואר בשו"ת לבושי מרדכי (מהדו"ג או"ח סי' כ"ז). ואף לדעת החזון איש (או"ח סי' ל"ח ס"ק י') שאמירת ויכולו שלאחר התפילה אינה אלא הידור, כתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פל"ז הערה ע"ב) שיכול לומר ויכולו עם הציבור כשעומד באלקי נצור'.

והמתפלל שמונה עשרה ועדיין לא אמר ויכולו שבתפילת הלחש, ורואה שהציבור עומדים לומר ויכולו שלאחר התפילה, הורה הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה, פי"ד ה"ה ודבר הלכה ס"ק ח', רשימות, ושולחן שלמה ס"ק א') שימתין ויאמרנו בלחש עם הציבור, ולאחר שיסיים את תפילתו יאמר שוב ויכולו, ואינו צריך לחפש אדם נוסף שיאמר עמו.

ואם אמר ויכולו בתפילת לחש ומיד כשסיים לומר התחילו הציבור לאומרו, הורה הגרש"ז אויערבך (שם) שמותר לו לחזור ולומר עמהם שדומה לכופל חלק מברכתו שמותר.

ומי שהאריך בתפילת לחש וסיים את תפילתו כשהציבור סיימו לומר ויכולו בקול, הורה הגר"ד בהר"ן (דעת תורה ס"ז בהגהת הגר"ש שבדרון), שאם יתחיל לומר ויכולו תוך כדי דיבור לסיום הש"ץ, נחשב שאומר עמהם, וכמו לענין עדות שכתוב בגמרא (מכות ו.) שעד האומר עדותו תוך כדי דיבור לעדות חבריו, נחשבת היא לעדות אחת.

ואשה האומרת ויכולו, כתב הפתח הדביר (ס"ק ז'), שלולא דברי הט"ז [שהם מקור דברי המשנ"ב] שאמירת ויכולו דינה

ואמנם לקמן (סי' רע"א ס"ק מ"ז) כתב, שלדעת הרמ"א שם, כיון שבבית הכנסת כבר אמרוהו בעמידה, בשעת הקידוש אומרים אותו בישיבה, וכמו שאומרים את שאר הקידוש בישיבה. ואף שבמשנ"ב שם (ס"ק מ"ה) כתב שהטעם שחוזר ואומר 'ויכולו' בקידוש, הוא כדי להוציא את בניו ובני ביתו, ואם כן לכאורה צריך לעמוד גם ב'ויכולו' שאומר בקידוש בביתו, ביאר הגר"מ פיינשטיין (ספר זכרון דרור יקרא עמ' רנ"ג), שכיון שהטעם שצריך לעמוד ב'ויכולו' הוא משום שאמירתו נחשבת כעדות, א"כ כיון שכבר עמד כשאמרו עם הקהל, וחוזר לאמרו רק כדי להוציא את בני ביתו, יש לומר שאין חשיבות אם אמרו בעמידה או בישיבה.

כעדות, יש לומר שגם אשה יכולה לאמרו לשם עדות, כיון שעדות זו שהיא גלויה לכולם מקבלים גם מאשה. מאידך, הכף החיים (ס"ק ל"ו) כתב בשם הבית מנוחה, שאשה לא תאמר 'ויכולו' לשם עדות.

בנוגע לאמירת ויכולו בשעת קידוש בביתו, עיין במ"ב הוצאת דרשו (מילואים, עמ' 11, הערות 25-26) דאיתא: ובטעם הדבר שחוזרים לאמרו בקידוש, כתב לקמן (סי' רע"א ס"ק מ"ה) שהוא כדי להוציא את בני ביתו. והוסיף, שברוקח הביא מהמדרש שצריך לומר 'ויכולו' שלוש פעמים, אחד בתפילה ואחד לאחר התפילה ואחד על הכוס. והא"ר (ס"ק י"ב) כתב עוד טעמים לכך שיש לומר 'ויכולו' שלוש פעמים.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS SHOFTIM
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
פעסא רחל בת דבורה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“תמים תהי' עם ה' אלקיך” (יח:יג)

“Be perfect with Hashem, your G-d.”

The *Chofetz Chaim, Z'TL'*, pointed out that being “perfect” implies strict adherence to Mitzvos that are between man and his Creator, as well as those that are between man and his fellow man. One who concentrates on only one type of Mitzva, and neglects the other type, can be likened to a simple farmer who went to the big city to purchase an Esrog for his son-in-law who was a Talmid Chochom. When he returned with a beautiful Esrog which he paid a large sum of money for, he showed it off to his neighbor. The neighbor was very impressed with it and begged him to sell him half of it. The farmer agreed, cut it in half, and gave it to him.

When the farmer proudly presented the Esrog half to his son-in-law, the son-in-law was understandably perturbed. “Why are you so upset?” asked the farmer, “I showed this to some prominent rabbis in the city, and they all agreed that it was an exceptionally beautiful Esrog.”

The son-in-law sighed, “I wish that you would have bought me an ordinary Kosher Esrog, as long as it would be whole, rather than half of a perfect one ...”

The same is true, concluded the *Chofetz Chaim*, with people who place all their emphasis on one form of Mitzvos. As perfect as they are, they are still only fulfilling half of their obligations.

“שלש ערים תבדיל לך וגו'” (יט:א)

“You shall set aside three cities [of refuge] ...”

The Torah commands us to designate cities of refuge when we enter Eretz Yisroel. It also instructs us to set up additional *Arei Miklat* in the event that the borders of Eretz Yisroel are expanded.

Hagaon Rav Shimshon Refoel Hirsch, Z'TL', observed that with the expansion of the boundaries of Eretz Yisroel, it is incumbent upon the people to lay as the foundation of the new settlements the sanctity of human life. The recognition of this sanctity is the *raison d'etre* of any society, and the spilling of blood by an individual is considered the responsibility of society as a whole.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

There is a discussion among the Poskim concerning whether *Shluchei Mitzva* are obligated in *Tefillas Haderech*.

The Teshuvos Leiv Yehuda writes that since Chazal tell us that *Shluchei Mitzva* are not harmed (Pesachim 8), it is not necessary to recite *Tefillas Haderech*.

Others maintain that since all roads are *B'chezkas Sakana*, even *Shluchei Mitzva* are in danger of being harmed, and therefore, should recite *Tefillas Haderech* (see Ahalcha Ba'amitecha 9 note 12, who concludes that they should recite *Tefillas Haderech*).

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Does the prohibition of *Bal Tashchis* apply even to a fruit tree that has no owner?
- 2) How is it possible for a person to be *Chayov Misa* for telling another person something which was told to a third person?
- 3) Is an *Asheira* a specific type of tree?
- 4) How did the *Egla Arufa* help to locate the murderer?
- 5) Was it permissible for a layman to read from the special Sefer Torah of the king?
- 6) Where is there an allusion in the Torah to the prohibition of *Ga'ava* [haughtiness]?
- 7) May anyone other than the king read from the special Sefer of the *Melech*?
- 8) Which room in the Beis Hamikdash was named for a *Mechasheif*?
- 9) May a king be appointed from a tribe other than Yehuda?
- 10) Can a king marry the widow of another king?
- 11) To how many people did David Hamelech confer *Smicha* on one day?
- 12) What is the *Matzeiva* that the Torah prohibits?
- 13) If two witnesses testify that a particular food is forbidden, and someone knows with certainty that it is permissible, may he eat it in private?
- 14) Which one woman can cause many men to return from war?

- 15) How can a Mezuzah be the cause of a man to return from war?
- 16) If a body is found in *Chutz La'aretz* and the closest city is in Eretz Yisroel, does that city bring an *Egla Arufa*?

ANSWERS

- 1) According to the Shulchan Aruch Horav (Hil. Shmiras Haguf V'hanefesh), the prohibition of *Bal Tashchis* applies even to a fruit tree that has no owner. The Nodah B'Yehuda (Tinyana, Yoreh Deah 9) maintains that if no person suffers a loss, the prohibition does not apply.
- 2) If a prophet relates a prophecy that was told to another prophet, he is *Chayav Misa* (Sanhedrin 89a; Rashi Devorim 18:20).
- 3) Any tree that was planted with intent to be worshipped is considered an *Asheira* (Eruvin 79b, Rambam Hil. Avodas Kochavim 8:3).
- 4) The Targum Yonoson (Devorim 21:8) writes that a swarm of worms would leave the *Egla Arufa* and go straight to the murderer.
- 5) The Minchas Chinuch (503) quotes a Tosefta in Sanhedrin (4:4) that states that a layman may not read from the special Sefer Torah of the king.
- 6) In the words (יז:כ) "לבלתי רום לבבו מאחיו" (Ramban; Rabbeinu Yona, Sha'arei Teshuva 3:34).
- 7) No (Tosefta Sanhedrin 4:4)
- 8) לשכת הפרווה (Rambam, Peirush Hamishnayos Midos 5:3)
- 9) Yes - if he follows the Torah (Rambam, Hilchos Melochim 1:8, see Ra'avad ibid. 9).
- 10) No (Rambam, Hilchos Melochim 2:2).
- 11) 30,000 (Rambam, Hilchos Sanhedrin 4:7).
- 12) According to Rashi (Devorim 16:22) it is a large stone upon which sacrifices were brought. According to the Rambam and the Chinuch (493) it is a high structure made of stones and sand.
- 13) Only in a case of great necessity (Bechor Shor, Yevomos 87b, Tevu'os Shor siman 1; Pri Megodim, Pesicha to Hil. Shechita; Chochmas Shlomo, Y.D. end of chap. 1).
- 14) If a man dies with no children, all of his brothers return from war because of the *Shomeres Yavam* (Rambam, Hil. Melachim 7:7).
- 15) If one built a house but did not affix a Mezuzah, he returns from war (see Targum Yonason 20:5).
- 16) No (Hagaon Rav Chaim Kaneivsky ZT"l, in Nachal Eison 1:5).

NOW AVAILABLE

The sefer **נר מתהיהו** is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer **מצא טוב** on שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*